

KECSKEMÉTI LAPOK

ELŐFIZETÉSI DÍJ:

Egész évre 5 frt — kr. Negyedévre 1 frt 50 kr.
Félévre 2 „ 50 „ Egy szám ára 12 kr.

Előfizetni az év folglán minden hónap elején lehet.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP

SZERKESZTŐ LAKIK: HALASI-ÚTCA, 17. SZ.

KIADÓ-HIVATAL: BUDAI-ÚTCA, 184. SZ.

Bélyegdíj minden beiratásért 30 kr.

HIRDETÉSI DÍJ:

4 hasábos petit sor 5 kr., többszöri vagy terjedelmes hirdetéseknek árlengedési adatok.

Szeged.

Szeged a lefolyt héten ünnepet ült, a feltámadás nagy ünnepét, melyet a koronás király jelenléte fényessé, emlékezetessé tett. És Szeged méltán, jogosan ünnepelehetett, mert egy tenger fenekére temetett város romjaiból 730 év alatt csodával határos módon nemcsak kiemelkedett, hanem amannál sokkal szebb, nagyobb és virágzóbb községgé, az ország második fővárosává lett. De volt oka örülni és ünnepeket ülni különösen azért, mert a népei által rajongásig szeretett fejedelem, ki a vész napjaiban könnyes szemekkel vigasztalta a szenvedőket s reményt nyújtó szavakkal bátorította a csüggedőket, most együtt örült az új életre ébredt város lakóival; s a város lakosságának alkalmá nyílt leróni a hála adóját az iránt, ki újjászületésének, felemelkedésének egyik legfőbb tényezője volt.

Szerencsétlenségben a részvét ritkán nyilvánult oly megható, lélekemelő és imponans alakban, mint Szeged irányában az árviz alkalmával. Az uralkodótól le az utolsó honpolgárig, mindenki sietett segíni a szerencsétleneket, s megmenteni a nagy magyar város lakóit. A külföld elismerésre méltólag támogatta a nemzet igyekezetét. De nemcsak a szerencsétlenségben, hanem a vész elmúltával állami és nemzetiségi érdekeknek tekintett az alföld e kiváló emporiumának, a magyarság védbástyájának helyreállítása, annak megerősítése. E czélból a kormány nem is késett a szükséges intéz-

kedéseket megtenni, kir. biztos nevezetett ki, s a város tervszerű újjáépítése foganatba vétetett. A közel három millió frtnyi begyűlt segélyösszegek kívül tekintélyes államsegélyben részesült, s a kormány kivált nagyobb szerű állami épületek emelése által igyekezett a reconstructio művét előmozdítani.

Kétségtelen, hogy Szeged város lakosságát a főderem, hogy ernyedetlen buzgalom és csüggedhetlen kitartással törekedett a romokból új várost teremteni, az elhagyott tűzhelyeket visszacserezni. A magyarságnál sajátos ragaszkodás az ősi fészekhez itt is eklátans módon nyilvánult, s Szeged népe nem rettenve vissza az ismétlődhető veszélytől, teljes elszántsággal, de egyszerűsággal gondos elővigyázattal vitte keresztül a visszatelepülés s újjáalakulás nagy munkáját. De azt, a mit ma az ország és világ előtt felmutat, s a minék emlékére ünnepet ült, azt a legmegfizettebb igyekezettel s bármily áldozatok árán sem tett volna képes önjerejéből megteremteni, ha állam és nemzet vállatve nem igyekeztek volna a nagy munkához segínyt, biztatást s erőt kölcsönözni. Szeged kiemelkedése tehát valamint nemzeti érdek, úgy nemzeti érdem is. — És most ott áll fényesen, magasan, hirdetve a világnak a király és nemzet közös remekalkotását.

Részünkről örömmel üdvözlőjük Szegedet ez emlékünnepegy alkalmából: a mint részt vettünk bánatában s a nemzeti gyászban, úgy részt veszünk ma örömeikben s lelkeseikben is. Készséggel elismerjük azt is,

hogy fontos állami és nemzeti érdek követelménye volt Szeged helyreállítása, s a honfittási és emberbaráti érületen kívül magasabb állami szempontok is közrehatottak e gyors és meglepő emelkedéshez. Öszintén kívánjuk egyszersmind, hogy a megkezdett munka mielőbb s minél nagyszerűbb befejezést nyerjen, hogy Szeged eként magasatos hivatásának teljes erejéből megfelelhessen.

De a legösszintebb üdvözet s örömyilatkozat mellett, s a nélkül, hogy Szeged örömtünetét legkevésbé is megakarnánk zavarni, még sem titkolhatjuk el, hogy van valami, a mit sajtószéri helyi viszonyainknál fogva el nem halgathatunk — a mi legjobb szándékunk mellett is önkéntelen kitor belőlünk — s jobban és könnyebben esik, ha legalább gondolatainknak kifejezést adhatunk.

Kecskemét, a magyarságnak egyik kétségbevonhatlan elsőrendű törzsfészke, az alföld és az ország egyik legnagyobb városa a maga negyvenötezer főnyi népességével, geographiai helyzetét s természeti viszonyait tekintve, már általában véve sem mondható valami szerencsés fekvésű s előnyös vidékkel megáldott városnak. Nagy községek és városok által környezve, mint egy középpontba az ország két fővárosa közé ékelgetett, mely helyzetében, ha a fejlődés és haladás minden kellekeivel rendelkeznek is, az benne természet-szerűleg visszatartatik, s a két óriás közt folyásút törpe marad. — De ha már a természet nem halmozta el áldásaival, s önjerejéből sokat elérni

nem képes, legalább az állami és kormánybéli intézkedések nyújtásának anyagi kárpótlást, a mennyit e nagy magyar város az államigazgatás keretében elfoglalt helyzeténél fogva is méltán megérdemelne. Ugyde e tekintetben városunk az állam mostoha gyermekének tekinthető, mely áldásait és adományait nem mindig igazságosan osztogatja. Midőn tehát örvendünk Szeged emelkedésén, s nem kelt irigységet bennünk az állami gondoskodás azon mérve, melylyel elhalmoztatik, ez nem azt teszi, hogy a magunk részéről viszont minden legkisebb igényről is lemondunk, melylyel az állam iránt viselhetünk. Gyönyörködünk Szeged kaszárnyájában, törvénytiszt, iskolai, posta-távírdai, s egyéb közszéll állami épületeiben; de sajnosan nézünk végig városunkon, hol mindezeknek nyomát sem találjuk. Itt van a kir. törvényszék, adó-, illetékkiszabási hivatal, állami posta- és távírdahivatal, állami tanintézetek s nagyszámú katonaság, de nincs egyetlen középület, mely államköltségen épült volna, holott mindezek vezetőes állami érdeket képviselnek. Így hát városunk mintegy magára hagyatva, csak nagy áldozatok árán képes egy vagy más intézményt meghonosítani. Nem számítjuk fel a milliókat, melyek Szegedre költetnek, tudjuk, hogy szent az a cél, melyet általuk elérni ohajtanak; de a milliók mellett néhány ezeret mi is jogosan követelhetünk, s ezek kicsinyben ugyanazon czél előmozdítására fordíthatóak. Hiszen csak egy kaszárnya építését, mely az állam vagyoni erejét

TÁRCZA

Esti csillag...

Esti csillag ragyogsz-e még sokáig?...
Mutatod-e jó anyámnak orcáit?...
Ot fénycik az minden este te rajtad
Látásodkor bús szívem majd megszokad!...

Hogy ha látnak tégedet bús szemeim
Megerednek, mint a zápor, könyeim!...
Elmerengek minden este csendesen,
Elbámolok a te fényes képeden!...

Látom, — anyám rám tekintő szemét
Le a földre nékem becsú-csokot int;
Vigyáz most is az ő kedves fiára...
Kinek hervad élete szép virága!...

Esti csillag ragyogsz-e még sokáig?...
Mutatod-e jó anyámnak orcáit?...
Oda adom érted szívem-s éjtemet,
Csak hogy lássam anyám képét te benned!...

Halvány csillag pislog már fenn az égen
Homályos anyám képe is régen!...
Talán tudja, fia milyen nyomorult,
Fénye talán azért olyan elborult!...
Nem, azt soha ne is sejtse, ne tudja:
Bánatában összetörve lehullna!...

Kerekes János.

Ünnepi visszhang.

— Oh, mily ünnepi pompa, — kiálték fel örömben, midőn hallottam a nyüzsgő néptömeg zaját, látam a fodros Tisza hullámain.
Még a gózközi is ünnepléses méltósággal rohogott a szegedi indóházba. Gyenge zephir simogatta a hűs levegőt s lengedezve susogta:

— Im, nálunk vagy, légy üdvöz!

Sőt azon ridég betűk is, melyek a pályához homlokzatán tündökölnek s hirdetik a jüvevénynek, hogy: itt „Szeged”, ma úgy

tűnnek fel, mintha örömtől sugároznának és beszélni akarnának, de érzelmeiktől nem jutnak szóhoz.

A paloták szőnyegekkel s nemzeti lobogókkal ékesítve, az utcák zöld galylyal s szép díszítvényekkel felezifrázva, a nép ünnepi ruhába öltözve, arcaán az öröm s várakozás tükrözik, szíve hevesen dobog, hisz néhány óra s körében üdvözölheti nemtőjét, szeretett, imádtott fejedelmét — királyt!

Vége itt a várva-várt perez. Ünnepi esend. A néma légtébe csak a nép óriási „éljen a király” kiáltásai vegyülnek. Minden szem áldva tekint arra, ki oly parancsoló szelidséggel mondta a jóságát:

— Szegednek szebbnek kell lennie!
És e királyi szóban, mint varázsigeiben talált egy tönkrement város, egy sújtott haza vigaszt s reményiséget. Az ő „legyen”-ere títámt fel Szeged hamvaiból, mint a phönix szebben, gazdagabban, nagyszerűbben. És ki osztott népe keserűségében, ki vigasztalta őt szomorú napjaiban, ki bekötötte sebeit, midőn a nyomor s inség egének borús felhői vonultak el fölötté, eljött most is, részt venni a nép örömben, saját szemével tapasztalni, mennyiben teljesült királyi jószava s vajjon boldogul-e azon város, melynek ő az alkotója, teremtője.

Minden szál virág, mely az obeliszek csúcsán lengedez, minden honfi arca oly sugárzó az örömtől s minden hű ajkáról kél a hála szózata.
— Üdv neki és kegyelet, ki velünk együtt könyezett!
És Szeged dicsően ülte meg a kegyelet és újjászületésének magasatos ünnepét. Az egész magyar nemzet ünnepe volt az. Minden nemzetiség (no talán az édes horvát „testvércsók”-inket kivéve), minden vállalfelekezet különböző nélkül örült ez ünnepen, melyen képviselve volt, mert ez egyttal a szilárd akarat s kitartás és az éles munka ünnepe volt.

Ez ünnep hirdetni fogja a külföldnek és az egész nagyvilágnak, hogy van még magyar munkáskéz, hogy a magyar is tud terem-

teni semmiből szép, állandó műveket, hogy nem háládatlanra pazarolta könyörödményait. Csak büszkén álljatok magas obeliszek, a nemzeti önéretet eltölthet benneteket jogos büszkeséggel.

Csak továbbra is maradj a tornyon vilamos nap, mert a felvilágosodás sugarait szóród szerteszét, melyek mindenben felkeltik:

— Segíts magadon, Isten is megsegít.

Sustorogva leheld hát füstötét gyár kéménye, mert belátja a nagyvilág, hogy:

— Mégsem oly télen lép az a Duna s Tisza között!

Hogy ott is meg van ám már honosodva az európai műveltség, hogy békében munkálkodnak a polgárok a haza s emberiség jólétén és mégis félre vannak ismerve.

Ámde már egészen el is hangzottak a polgármester üdvözölő szavai, a Főlégség Úr már válaszol és én így eltérek. De mentsem ki az, mit Horász oly nagyszerűen kifejez:

— Odí profanum vulgus et arceo, azaz magyarul: gyűlöld azokat, kik oly felületesen itélik el nemzetem!

Szeged sohasem üdvözölt falai közt anyi előkelő vendéget, mint most. Két fejedelmet ugyanis, az egyik t. i. a magyar költők dicső fejedelme — Jókai, és a másik szeretőit királyunk, továbbá anyni mágusát és főurat. Az iró világ is nagy számmal volt jelen. Jókain, e vezéren kívül ott láttam még Dóczyt, Mikszáthot, a „tisztelhetbi szegedi”-t, Pósat stb.

A bevonulás, mely a boldogasszony-sugárúton át s több melléki körútrakon keresztül történt egész a városázig, nagyszerűen sikerült. Az idő szép volt s az azurkék ég is egész sima volt, csak néha-néha hűzódott rajta kis fekete felhő keresztül, mely mintegy figyelmeztetést kívánt bennünket, hogy még lehet eső.

A bandérium nyitotta meg a menetet. Impozans látványt nyújtott, a mint előmentek az alsó s felső-tornyai gazdák, azután a városi előkelő polgárok banderiuma, azután következtek a király előfutárai, később a király maga s utána a miniszterek, mágna-

sok, papok, irók s küldöttségek, valamennyien magyar díszruhában. Mintegy kétszáz kocsi lehetett.

A szem szinte elkáprázott a sok fény, pompa bálulásában. A nép kétfélel sortalakat képezett s harsány „éljen”-nel üdvözölte a mindenfelé nyájassan köszönő királyt.

Mindenki ámult-bámult, mert így fényes bevonulásra senki sem számított. És a magas vendégek nagy száma csak még emelte a nép örömet és az ünnepek díszét, mert tudta, hogy város irató úgy érdeklődik. A király három diadalkapu fogadta. Nemélyik „viribus unitis”, másik ismét „királyi szavad felemelt” című transparent voltok eltvára.

Azonkívül minden útea elején egy-egy obeliszk volt phoenix a tetején elhelyezve. Szóval az egész város ünnepi szint ült.

Minden rög meglátszott mozdulni, midőn a nagy torony harangja — mely az ár óta először kondult meg mélabús hangján — hirdette a király jövetelét, kit a városbázánál, mert itt lakott, százház fehérruhába öltözött szegedi szép fiatal leányka gyönyörű virágcsokorral fogadta. A király meg volt hatva. A harang pedig csak egyre kondult. Egyszer azt hirdette, hogy „jön a Tisza”, de most azt zengi: „jön a király.”

Mily szomorúan szólt akkor s most oly édesen kondul, mint a koboz, ha hála-éneket játszanak rajta. A lég is reszket szent szolozsmáktól, visszhangozzák Szeged örömet: „Ur, föltámadtunk!”

Az egész tér templom most, oltár azon szép zöld park, melyet pár hét óta oly mesterterleg elővarázsoltak.

A harang még egyre szól. Nem „gyilkos” harang ugyan többé, mégis túlharosgja a katonák „Gott erhalte”-ja. No, de reménylünk, lesz még „puha szőlő, lágy kenyér!”

Délután az egyes küldöttségek mutatták be hódolatukat Ó Felsőleg előtt. O valamennyiüket igen kegyesen fogadta.

Csak az előtt látok kérdőjelet, hogy miért nem képviseltette magát Kecskemét? Disz nélkül való megjelenésük is többet ért volna, mint diszes elmaradásunk.

csak hisz mérvben venné igénybe, nem vagyunk képesek kieszközölni! — Bizony, ha mindezeket meggondoljuk, lehetetlen egy sohajtást elfojtanunk annak látása felett, hogy az egyik gyermek pazarul ruházódik, míg a másik rongyos ruhában jár.

Tudjuk, hogy a felszólalásunk csak kiáltó szó marad, de őszinte nyíltsággal ki kellett mondanunk, az őszinteség pedig sohasem érdemel megrovást. Nincs kihez szólóanunk, s nincs kik által szólóanunk. Szeged hemzseg a sok kisebb-nagyobb befolyással bíró notabilitások s pártfogók egész seregétől, nekünk nincsenek ily pártfogóink, sem befolyásos embereink, sőt még országos képviselőink is csak papíron vannak, s e tekintetben működésük és befolyásuk a zéruson alól áll. De ha nincs is, ki meghallgasson bennünket, legalább feltártuk bajainkat magyaros nyíltsággal, s ne értsenek félre érte szegedi honfitársaink, mert ismétéljük, hogy nem azt sajnáljuk, a mi ő érettek történi, hanem azt, a mi éretünk nem történi meg. Legyenek tehát boldogok szegedi testvéreink, az intéző körök pedig hallgassák meg jogos panaszainkat, s adandó alkalommal legalább a morzsálokban részesítsenek bennünket is!

Politikai szemle.

A képviselőház pénzügyi bizottsága e hó 18-án tárgyalta a „földadó, házádo, tőkeamat- és járadékadó, valamint az általános jövedelmi pótdó adó iránti törvények módosításáról” szóló törvényjavaslatot, melyről általában kedvezőleg nyilatkozott, s általánosságban a részletes tárgyalás alapjául három szavazat ellenében el fogadta. Miután hangsúlyoztattak a javaslat előnyeit és szükségességét, melynélfogva általa a rendes kiadások és bevételek közti egyensúly életrék, s így az államháztartás tökéletes rendezésének nagy célja a megvalósulásához közelebb jő, melyreható módosítások iránt is fejezték ki ohajukat egyes bizottsági tagok, s pedig különösen a III. oszt. kerületi illetégek — a hó 10. törvényjavaslat módosításai szerint mindnyájan megterhelhetők jönnének elő — emeltetett ki, hogy itt a célzavart adóemelést általában nem igazolható, s különösen az ipart mélyen sujtán. A pénzügyi bizottságnak kiküldött albizottsága már a részletes tárgyalásba is belefogott, s már meglehetősen messze haladt.

Franciaországban a mérsékelt közvársági párt, s különösen ennek kitűnő ve-

zére, Jules Ferry miniszterelnök irthéborút kezdett a rakonezátlan radikalizmus és intrazigens — az a. n. vörös republikánusok — ellen. Ferry átlátta azt, hogy e rakonezátlan és forradalmi elemek befolyása, mely kormányt és parlamentet egyaránt terrorizált, s a mely előtt — mint láttuk — még az államfő is majdnem meghajolni volt kénytelen, a szilárd és állandó közvárság helyett a tömeg despotizmusát fogja megalkotni. Hadat fizet tehát ez áramlatnak, mely Franciaország jövőjét a tömegek kezébe akarja átszolgáltatni, s a zsarnokság legveszélyesebb fajtáját a demokrácia zsarnokságát, a csoécsélet uralmát készül megalkotni; utazgat szerzte az országban, beszédekert tart az egyes városokban, melyek mind a radikalizmus elleni harezot proklamálják. Hogy e harez hogyan fog végződni, Ferry győzelmével-e, vagy a radikalizmus diadalával: a jövő titka. Ferry kormányja a kínai kudarcok miatt sokat vesztett népszerűségéből, másrészt a radikalizmus pártja is igen tekintélyes. De azért hiszszük, hogy az esélyes és erőlyes Ferry küzdelmélt győzelem fogja koszorúzni, az igazi republika hívei, a józan franciák vissza fognak riadni a radikalizmus által ezülvart anarchia veszélyeitől, s támogatják azon férfit, ki a rakonezátlan elemeket oduibkan keresi föl, s azokat ott semmisíti meg. Ohajtuk ezt már azért is, mert a hareznak ily irányban való előlétesétől fogv Európá bekéje és nagy mértékben a francia közvárság jövője is.

Angolország Egyiptomban lévő megszálló csapatait valószínűleg már a közel jövőben vissza fogja vonni. Ugyanis három vagy hat ezred már a napokban fog a megszállott területől kivonulni, a még ott maradó pedig november hóban.

Az irféniek ismét gyakran követnek el agrarius bűntetteket. Legújabbban egy Spence nevű bérlet ölte meg, mert nem engedelmkedett a titkos landiga határozatainak. Általában a féniek mozgalma most még hatalmasabb hullámokat ver, mint valaha.

Spanyolországban a Sagasta-kabinet a francia-spanyol vizsály miatt lemondott, s az új kormányt Posada Herrerás, a spanyol cért elnöke alkotta meg, melylyel minden párt meg van elégedve, bár az új miniszterek mindegyike a dynasticus baloldalhöz tartozik, még a republikánus Castelar és pártja sem mer vele szemben ellenzékert csinálni. Az új kormány programja tökéletes és igazi szabadelvűségére mutat.

Olaszországban a klerikális és bourn irányú mozgalom legújabbban erős hullámokat vet. XIII. Leo pápa is újra felvette a keztyűt Olaszország ellen, s úgy látszik, hogy most nagyobb sikerrel, mint az előbbi időkben, a két — világi és egyházi — zárándoklat, melyeken világiak és egyháziak ropant számmal vettek részt, valamint a bourn-párti katolikus kongresszus — melynek 60,000 tagja van — meggyőzően bizonyítja, hogy az olasz monarchiát nem épen kicsiny-

lendő veszély fenyegeti, különösen ha még a közvárságának hatalmas mozgalmait is tekintjük. S. G.

Szeged ünnepe, a nemzet ünnepe.

A magyar nemzet, és a magyar király, tüntetőleg mutatták egymásnak és a világnak e hét folyamában Szegeden, hogy szeretik egymást. A király atyai gondoskodását cserébe adta a nemzet loyaltásáért.

Ezért lett Szeged feltámadásának ünnepe, a nemzet ünnepevé, melyen a „drága testvér” horvát népen kívül, ott volt Szent Istvánnek egész birodalma; valóban és tényleg, avagy gondolatban de el nem maradt.

Igen is Magyarország ülte Szegeden az ünnepet, melynek örömjaja, messze a haza határán túl is viszhangot kelt, s bizonyossá teszi a magyar nemzet ellensége előtt is a tényt, hogy a király és nemzet összetartanak, — s azok kik a magyar király és magyar nemzet viszálykodásától reménylélk sikeröket, hiú nemzetökről lehetnek, mert im a magyar nemzet és dynasztija megtalálták egymás közt az összekötő kapcsot.

Es ideje itt, hogy erről letegyünk, nemcsak nyilt ellenségeink, de azon túlzóink is, kik évek hosszú során át, súlyos keserűség maszlagos nadragulyájával, s hiú ábrándok elérhetlen phantomjával szomorítják s biztatják, felváltva a nemzet könnyen hívó részét.

Az a mit Szegeden láthattak, nagyon alkalmas, hogy lelohassa a kedvet, melyet elleneink belbonyolodalnak támasztásában, túlzóink pedig a fennálló rendszernek nemcsak erős és ádáz, de sokszor galád támadásában találtak.

Igen is, túlzóink, kik az 1867. XII-ik t.-ez. megalkotása óta, minden neszben, — melyet a legkisebb tavaszi szél okozott, minden felhőkésében, mely politikai láthatárunkon feltűnt, a fennálló rendszer megbuktatására szolgáló támadás zaját hallotta, s a rombdőlést eszközölő vihar villámait látta, — a szegedi ünnepen meggyőződést merithettek, hogy ez a nemzet 16 esztendői igaztás után sem vesztette el bizalmát sem a király, sem a rendszer, sem jövedője iránt, — mert az a nép, mely úgy tud innepelni, mint a magyar nemzet Szegeden királyával együtt a lefolyt hét elején ünnepeit, az a nép nem vesztette hétélt intézményeiben, s ügyeinek alkotmányos intézőiben.

Ez az a mivel egyeknek és pártoknak, hazai állapotaink megítélésében számolni kell.

Magyarország nagyon el volt maráva. A civilizált népek századokkal előztek meg s a mit századok rontottak rajtuk, másfél évtized munkájával helyrehozni ha nem bírjuk, ne bántsuk mindjárt alkotmányunk, intézményeinket, s a rendszer, melyben ezeket ápoljuk, — hiszen a ki nem vak láthatja a haladást, mely folyik, lassabban tán mint ohajtandó lenne, de biztosan s kit

az opponálás viszketege még tisztán látási képességélt meg nem fosztott, — láthatja hogy közeleg az idő, melyről a nagy köcs Szécsény jövedőle: Magyarország nem volt, hanem lesz.

Szépén írja egyik papi lapunk, hogy mintha csak a végzet királyunk uralkodásának allegoriját akarta volna a király szeme elé varázsolni — olyan helyzetet teremtett Szeged pusztulásával és újjáteremtésének megkezdésével. Ugyanaz mindakettő, csak-hogy a szegedi kisebb területre, rövidébb időre van szabva.

Három évtized előtt Magyarország volt olyan helyzetben, mint ötödfél évvel előbb Szeged.

Azt az ellenséges politika véres hullámába tette, ezt a Tisza árja juttatta pusztulásra. És mindakettőt fölött a szeretett király mondta ki a varázsigét, mely a hazának is, Szegednek is a feltámadást biztosította.

Az emberi vakság és szenvedély által az átkos Bachrendszer alatt megsemmisített nemzeti közélet pusztulásait, azon másfél évtizednyi kiesinyke idő alatt helyre nem hozhattuk, sem a bennünket századokkal megelőzött nemzeteket ez arasznyi időben utol sem érhettük; de büszkeség érzetével mutathatunk intézményeinkre, küzállapotainkra, mert ezek hangos bizonyítványok a mellett, hogy haladunk a cél felé s átunk a magyar állam teljes felépítéséhez élvezet.

Szeged felépülése Magyarország rekonstrukciójának fényes példaképe.

A király mondta ötödfél évvel ezelőt, hogy Szegednek lenni kell! — és a király szava szebbé, nagyobbá varázsolta Szegedet.

Másfél évtizeddel ezelőt elhangzott királyi esküben a mi fillünkbe épen ilyen parancsoló királyi szó hangzik: Magyarország-nak lenni kell.

Ezt bizonyítja Szegeden elejtett minden szava is; a magyar király a magyar hazát is rekonstrukcióhoz akarja vezetni.

Es e rekonstrukció nem maradhat el, ha a nemzet és király megértik egymást, s kezefogva haladnak a megkezdett úton, mely túlzóink ellenkező állítása dacára is a magyar állam teljes felépítéséhez élvezet.

Jól van tehát mikor a magyar nemzet és a magyar király tüntetőleg mutatják egymásnak kölcsönös szeretetüket, s a király atyai gondoskodását cserébe adja hódoló loyaltásunkért.

Szeged feltámadásának nemzeti ünnepe — e czikk mutatja — gondolatban mi is jelen voltunk, s ha az ott lefolyt ünnepi fényéből is hazánk felvirágzásának s állami életünk biztosításának egyik kiváló jelenségét észleltük, s ezen jelenségre polgártársainkat ez úton figyelmeztetni el nem mulasztathatuk.

A magyar király áll Magyarország rekonstruktorainak élén, kezét nyújt a nagy munkában.

az égnék biz rossz kevé támadt. Délután egyszerre el kezdett pityeregni. Zápor módjára hullatta keserves könnyeit. Pedig ő is örülhetett volna. Bár neki ez nem tetszett, mégis kifogott rajta s harnicezer idegen és hetvenháromez szegedi, mert majd valamennyien kimentek Uj-Szegedre, hogy ott is láthassák a királyt.

Ki is jött a két Tisza és néhány főúr kíséretében. De a nagy eső miatt csak 7—8 perczben időzött ott.

Egy portéka különös nagy kelendőségnek örvendett ma, az — esernyők uyanis. Boldog volt, ki drága pénzért rossz esernyőt kaphatott.

A nap kimagasló pontja volt a színház megnyitása. Thalia temploma egyszersmind a legsebbe épület is Szegeden. Dóczy legújabb darabját, az „Utolsó szerelem”-et játszották és több prológot szavaltak el.

Ezután következett az udvari ebéd, mely után a király visszahözött szobáiba. A nép azonban — dacára a nagy esőnek — késő éjj hullámozott fel s alá az útezőkon, megtekintendő a kivilágítást.

Ez pompásan sikerült, fényárban foszott egész Szeged. Apró mécescskék, nagy villamos lámpák voltak megyújtva. A szegény ép úgy kitette a két égtügyt-gyertyát kinyitva ablakába, mint a dúsázdag ezüst gyertyatartóit. Mindenki mindenféleképp részt akart venni az ünnepeken, a király s a nép ünnepe, a nép diadalában és a király tiszteletében. Egyformán szereti őt gazdag, szegény, gróf s köldős.

Másnap már kitisztult az idő. Reggel a különféle kaszárnyákat szerencsétlen a király magas látogatásával. Hú katonával igen meg volt elégedve.

Ezután kikocsizott Tápéra, a világ legeslegnagyobb gyékénygyárába. Ezen falu 1 órányira fekszik Szegedtől. A víz egészen elöntötte. De az érem nem csüggett a derék lakosság. Az alet dühöngő művének közepett vizasztalta őket a király, jól megajándékozván őket.

A királyt két nagyszerű gyékénydia-

dalkapu fogadta. A jegyző tartotta a dikciót. Ez oly egyszerű volt, hogy még talán a k... is... tőle. „Felségéd feltámadott hamvaiból” — sokszor kitöréssel fenyegető vizelem megfőkezésére emelt védműveinket legmagasabb megszemlélésre...” stb. ily nyelvtörő passusokkal van tele.

De vizasztalt bennünket a tudat, hogy e szavak szívből fakadtak, már pedig igaz érzélem kifejezésére nem találunk elegendő s illő hű szavakat. A tápéiek szép gyékénytáskát s virágkosztót ajándékoztak a királynak, a szeretet, a hűség s ragaszkodás jeléül.

A nép egyszerű, de őnzetlen s ép ezért nagyszerű ajándoka volt ez.

A falu derék lelkeséje Silber Gyula úr, annyi sokat tudna a királyról beszélni, mert vele hosszasan társalgott. De hiszen tudjuk, mily népszerű a mi fejedelmünk, ki legbiztosabban érezheti magát az alföldön, szerető hívei között.

A magas látogatás második napja volt, mondhatni, a legsikerültebb és legnagyobb programm.

Délutánra nagy népünnepe volt hirdette Uj-Szegeden.

A király itt is jelen volt. Mintegy harnicezer ember áramlott Uj-Szegedre.

A király leszállt kocsijáról és egyszersind a halászgunyhóhoz tartott. Ott főztek a földön bográsokban a halpaprikákt szögdesesen s tálatlák a boldog halandóknak cseréptányéba fakánállal.

A király egész a nép közé vegyült. S ennek öröme már nem ismert határt.

Áttörte a rendsorompót.

Mindenki a király közelébe akart jutni, ki már távol volt kocsijától a tömeg közé sodorva.

A szeretet legfényesebb bizonyítéka volt ez.

A király igen örült ennek és meg volt hatva.

Minden fűszál ságtá neki: „Örülj király, hogyan szeret hű néped, hogyan ragaszkodik hozzád „vita et sanguine”-vel.

Az örömitás nép ismét azt vélte a sima

égről leolvadni: Boldog az a nép, kinek ilyen királyja van.

A király körülsétált a halászgunyhóknál és a harmadiknál megállt. Kezébe vette a fakánalat s megköstölte a bográcából a paprikás halat.

— Nem lesz e erős, — kérdé a föltség egy halásztól, ki neki bátorodott és azt felelte: — Nem biz' a, Uram.

A király mosolygott, mindent megnézett s eltávozott.

Ezer és ezer torokból hangzott fel az „éljen.”

Ezután következett a tánc.

Szegedi népviseletbe öltözött leányok táncoltak ugyanis a nyalka legényekkel. Nem egy gróf nem átalta, hogy fel ne kérjen valami csinos piros-pozsgás szegedi-mezeyskét: Nem jönne-e kedvesem velem kis szegedi csárdást táncolni?

Hallgatás a felelet, de egyszersmind a beleegyezés is.

A magánpanaszosokra is ráviradt a „kivánt nap hajnalá.”

Mindenki előadhata panaszát a király előtt.

Brrr... brrr... ropognak a rakéták, kezdődik a Tiszán a tűzijáték. Stauer fogja magát produkálni. Most egyszer nem volt Stauer tüzijátékján eső.

Millió kis színes csillagok hulltak le az égről, millió rakéták ropogtak s ezek a Tiszába, mind impozáns látványt nyújtottak.

A király az új kocsiból nézte a játékot. Ó, mily andalító látvány, mily nagyszerű állapot volt ez.

Hasonlított ez est egy nápolyi vagy velencei esthez.

Már indulni akartunk megnézni a Notre-Dame-t vagy Cité-t, de hisz felhangzik az „éljen” moraja és — kiábrándulunk. Ez emlékeztet bennünket, hogy: — nini, hisz itthon vagyunk — Szegeden.

Másnap reggel Ásothalmra utazott a király, megnézte a tanyákat és erdészeti iskolákat.

Minden magyar kebelnek hön kelle do-

bogni, midőn látta, mily biztosan s mily szívesen jár s kel a király a nép között.

Egy szem sem maradt könny nélkül, midőn egy szílas paraszt megkérte a királyt, engedné meg, hogy azon a helyen, melyen állt, emlékszóbot állítsanak.

A király fölötte kegyes engedelme után fiatal s öreg ado akartak ugrani, megcsókolni a király ruhájának szegletét.

A nap mosolygott erre, örült, hogy boldog e nép, mely azonnal kiment: „Szent e hely, hova a felkent lépett!”

Egy igen fontos mozzanat történt még, mely rendkívül következményekkel fog a szegediekre nézve lenni és ez: a Somogyi könyvtár megnyitása. 70,000 kötetből áll ez és igen nagyszerűen van elhelyezve s berendezve. Ez intézményből igen fontos haszon fog a szegedi lakosokra hármlani, mert az anyagi emelkedés mellett egyszersmind a szellemről is lesz gondoskodva. Így van ez Hamburgban is. A nemzet hállja fogja a nagytelek adományozót jutalmazni nagy áldozatért.

Es iskolák, intézmények és külfüfő nyilvános épületek megtekintése után Ó feléje a bálba hajtottak.

Mielőt a király véglegesen elutazott volna, kellemes meglepetés várt még rá és mindkire nézve.

Erre senkikem számított. Az egész park, az egész dalkalkpu telve volt apró színes mécescskékkel, a melyek nagyszerűen vették ki magokat. Az egész úton pedig a vasúti lámpionok lengtek az étező fűzöfőn.

A király többszörösen megköszönte a szíves fogadtatást és kezdődik az elválás. Fájdalmas volt ez mindkire nézve. De hát minden málo e földön.

Igen, de azon szeretet, melyet királyunk, imádott fejedelmünk a szegediek iránt valamint a hűség, ragaszkodás, melylyel ősk imét a trón és a korona iránt viseltettek, örökké fog élni a szegediek emlékében, örökké az egész magyar nemzet emlékében.

S valahányszor edés munka közben e napok föl fogunk elméinkben villanni és az

Vajjon vele fogjunk-e kezét a együtt munkáljuk adott viszonyaink közt a haza javát? avagy oppositíóba állva, oda is gátat vessünk, honnét az akadályokat elbírítani polgári kötelesség?

A választás nem nehéz.

Ha az államok életének jelenségeit vizsgáljuk, látni fogjuk, hogy a pénzügyi egyensúlynak, a bevételek és kiadások közti helyes aránynak állandósult hiánya, úgyis mindenütt ad idültté vált deficit mindég és mindenütt a legsúlyosabb pénzügyi bajokkal, terhekkel, s az összes állami és közgazdasági élet megbénításával, megzavarásával van kapcsolatban; s épen ezért elsőrangú feladata az államnak a pénzügyi egyensúlynak helyreállítása, a rendezett államháztartásnak megalkotása, melynek elérésére, megvalósítására minden erejével, minden rendelkezésére álló eszközökkel törekednie kell. Különösen Európán némely államának viszonyai bizonyítják szomorúan, hogy mennyire hatályos köztevékenységét az állam az állam hatályos köztevékenységét a folytonos pénzügyi zavarok, mennyire képes a folytonos deficit az államzsetök tökéletes megvalósítását akadályozni s ebből is látszik azon tétel tökéletes igazsága, hogy rendezett háztartás az állam biztos haladásának, fokozódott fejlődésének és állandó szilárdágának egyik legszükségesebb, legnekülözhetetlenebb anyagi feltétele, legbiztosabb alapja, a mely nélkül sem politikai, sem közgazdasági, sem kulturális kérdéseket helyesen és tökéletesen megoldani nem lehet, hanem az államlegjobb erőt hasztalanul emésztetvén föl, a rendezetlen háztartásnál természetszerűleg bekövetkező nagyobb és terhebb adók, valamint a szükségképp folyton szaporodó államadósságok közvetve még a társadalom működésére is békítőlag hatnak; utóbbira pedig az államgépzet felmondja a működést, s a társadalmat összetartó politikai és erkölcsi kapcsolok is felbomlanak, csak az időpont kétes, hogy mikor.

Mióta az alkotmányos aera beköszöntött, azóta hazánk is folytonos pénzügyi zavarokkal küzd; amióta államháztartásának az abszolutizmus békői alul fölszabadult és önállóságot visszanyerte, egyetlen egy év volt, mely fölélygellett Áródot, az 1868. év; azóta mindig deficitet és pedig tekintélyes deficitet tüntetnek föl a zárszámadások, mert a folytonos szaporodó és föltétlenül szükséges kiadásokkal szemben bevételek nem voltak elegendők. Csak ha a legközelebbi évek mérleget vizsgáljuk, látunk javulást, melynélfogva el kell ismerünk azt, hogy mindinkább közeledünk azon időhöz, midőn a pénzügyi egyensúly, az állambevételek és kiadások közti helyes arány helyre lesz állítva, s nem fogunk folytonos deficitelt kormányozni. Különösen a pénzügyminiszternek az 1884-ik évre szóló költségvetési előterjesztése jogosít fel bennünket a reményre, a mely előterjesztésből kitűnik, hogy az összes deficit csak mintegy

17 millió forint lesz, oly összeg tehát, a milyen tizenhárom év óta még nem volt, s a mely az 1882. évi 46 millió, és az 1883. évre előirányzott 27 millió forint deficittel szemben óriási javulást tüntet föl.

De nem annyira a deficitnek ezen apadás — a mely még különben sem biztos, hanem csak megközelítő — föreszti fel bennünket a deficit eltűnésének jogos reményét, habár ez is — kapcsolatban a magyar állam mindinkább magasabb fokra helyezésével — látszik megvalósulni. Látszik pénzügyi helyzetünk folytonos javulásának, mindinkább azon körülmény, hogy a mostanában előterjesztett költségvetés szerint az egyensúly a rendes kiadások és rendes bevételek között már az 1884-ik évből helyre fog állni; ez tény, mert a minden évből előző rendes kiadások mindig már előre egész bizonyossággal lévén meghatározhatók, a fődötlenül szükséges összegek is megállapíthatók, s így minden költségvetésnek a rendes kiadások és bevételekre vonatkozó számadatait bizonyos gyanút kell elfogadnunk, a melyeken a zárszámadás eredményei sohasem változtatnak semmit, a számba sem vehető csekély eltéréseket nem tekintve. Ily állápontra kell tehát a pénzügyminiszternek mostani 1884. évre szóló költségvetési előterjesztésével szemben is helyelkednünk; már pedig ebből kitűnik, hogy a rendes kiadások összege 298,200,337, firttal, a rendes bevételek pedig 295,519,102 firttal van előirányozva; a hiány tehát a rendes háztartás keretében körülbelül 2 1/2 millió forint lesz, a mely azonban az általános jövedelmi pótdó revidisjából származó mintegy három millió forint bevétellel fődötetni fog.

Az igaz, hogy a revidis az általános jövedelmi pótdónak a módosítása — a mely egy parlament elé ezen ülészkában terjesztendő törvényjavaslat által fog megvalósítani és szabályoztatni, s a melyre alkalmaslag még visszatérünk — tulajdonképen adóemelés lesz; de tekintve, hogy aránylag csak csekély összeget van szó, a mely épen csekélységénél fogva szétforgócsaltatván, csekély részekre szétosztván, az adóemelés által alig lesz érezhető, már csak azért sem, mert a progressív adóemelés szabályai szerint lévén kivontadót, csak azokat fogja terhelni, kik nagyobb jövedelműek, s a produkált jelentékenyebb tiszta hozadéknál fogva azt még jelen adóviszonyaink között is minden nagyobb megterhelhetés nélkül elviselhetik; világos tehát, hogy ezen adóemelés az általa előrendő eredményhez — a pénzügyi egyensúlynak a rendes kiadások és rendes bevételek körében való helyreállításához, ezen óriási előnyhöz — képest alig jöhet tekintetbe; mert senki által sem tagadható tény az, hogy az államháztartás rendezésének első és legszükségesebb feltétele, sőt kiindulási pontja az, hogy az egyensúly először a rendes költségvetésnél állítsák helyre; a rendkívüli költségvetésben aztán ez már önmagától fog bekövetkezni, ha csak a viszonyok kedveznek,

s komoly események nem igénylik az állam nagyobb kiadását.

Bárhogy igyekezzenek tehát egyesek és pártok a költségvetési előterjesztés számadatainak helytelen és roszhiszemű csoportosítására által azt kedvezőtlen színen föltüntetni azon célból, hogy a taktika által a kormány elleni támadásaikban a maguk számára fegyvert kovcsollhassanak, az az egy kétségen kívül áll, hogy pénzügyeink folytonos javulnak, s különösen a legújabb költségvetési előterjesztés — melynek részleteivel alkalmaslag még foglalkozni fogunk — meggyőzően bizonyítja, hogy a jelenlegi szabad-élv kormány az általa 1875-ik évből elvált föladata — pénzügyeink rendezése — megvalósítása felé lassan bér, de biztosan közeledik, s ha szerencsésen viszonyok, események köze nem jönnek, az államot az ónsúlyú, a kormányzat működését megbénító nagy deficitektől meg fogja szabadítani.

A költségvetési előterjesztés hű tükrében látjuk mi e jövőt.

A koleráról.

A német kormány a kolera betegség tanulmányozása céljából, Egyiptomba dr. Koch elnöklet alatt egy bizottságot küldött. Ez a bizottság a német kormányhoz közelebb hosszú jelentést tett, melyből közérdekű voltánál fogva, a „Norddeutsche Allgemeine Zeitung” nyomán nyert lapudításokból átvesszük a következőket:

„A bizottság megvizsgálta 12 kolera beteg és 10 koleras holttestet. A tünetek mindegyik vizsgálat alá vetett esetben megfeleltek az ázsiai kolera tüneteinek. A betegek véréből, hányásából és ürületeiből próbák véettek, s megvizsgáltattak. Ezen vizsgálatokból kitűnt, hogy mikroorganizmusok a vérben egyáltalán nem, a hányásban csekély mérvben, az ürületekben azonban jelentékeny mennyiségben fordultak elő, tehát ezen ürületeket használták fel az állatokon eszközölt infúziósi kísérletekre.

A bonozott hullák között képviselve volt többféle nemzetiségű, különféle életkor és többféle betegségű tartam. A vérben és azon szervekben, melyek fertőzésnek a mikroparasiták székhelyei szoktak lenni, — tehát a tüdő, lép, vesé és máj — szerves fertőző anyagot konstátálni nem lehetett. Azon néhány esetben pedig, mikor a tüdőben a baktériákat találtak, kimutatották, hogy ezek semmiféle összeköttetésben sem állottak a voltaképeni betegséggel.

A béluhuzamban azonban igen fontos észleletek törtettek. A béliafalkban pálcza alakú baktériák, tehát bacillák találtak, melyek legközelebb állanak a takonykórban előforduló bacillákhoz. E bacillák a béltakonybhártyájának tömlőalakú mirigybebe hatoltak és ott — mint ezt a mirigyben kitágulása mutatja — tetemes ingert gyakoroltak; s ez esetben az epithelium és mirigyhártya közé fészkeltek magukat. Súlyosabb esetekben a

bacillák nemcsak a tömlőalakú mirigyeket, de az ezeket környező szövetet, a takórhártya nyálkahártyát, sőt a béliamoktat is ellepék s a bélyfolyamban különféle változásokat hoztak elő, melyek főszékhelye a vékonybélnek alsó része volt. Ezen észlelés friss hullákon konstátatott, ennél fogva értékesíthető volt, mert rothadás okozta bacteria vegetációkkal össze nem tévesztethető.

A bacillák minden friss kolera-esetnél előfordultak, egy esetben azonban, hol a bonozalás a kolera lefolyása után történt meg, valamint olyan esetekben, a mikor a halálhoz más betegség következménye volt, bacillák nem találtak, miből kétségtelen, hogy a bacillák és a kolera processus közt van vonatkozás, ámbar abból, hogy a bacillák minden kolera-betegnél előfordulnak, nem lehet következtetni, hogy a bacillák okozzák a kolera-betegséget. Mert meglehet, hogy épen fordítva áll a dolog, t. i. hogy a kolera okoz a bélyben olyan pusztításokat, hogy a bélyben folyvást vegetáló baktériák egyik bacillájának lehetségessé válik a bél takonybhártyájába való behatolás. E két feltétele közül melyik a valódi, vagyis a fertőzés történet-e előbb, vagy a bacillák inváziója, csak úgy lehetne eldönteni, ha a baktériákat beteg szövetektől izolálni, s egészséges testbe bevezetni lehetne.

E célra szükség lenne olyan állatokra, melyek a szükséges fertőző anyagok befogására képesek, amide eddigelő állatokot kolera-betegékké tenni nem sikerült, pedig házi nyulakon, ebeken, macskákon, sertészeken és patkányokon sok kísérlet történt. Thiersch egereket etetett kolera-béltartalommal, s ezek oda lettek, a miért is a bizottság Berlinből vitetett ötven egeret Alexandriába, amide ezek a kísérlet újra meghiúsult, s valamennyien egészségesek maradtak, dacára, hogy kolera beteg béltartalmát különféle formákban adták be nekik. A béltartalommal pedig a betegség anyagának benne kell lenni, mint leginkább bizonyít az, hogy mosónők, kik kolera beteg dejectioival bosszenyézett ágyneműket mostak, kolerasókká lettek, s ha a béltartalom beadása az állatokban kolera-tüneteket nem csinál, nyilván arra vall, hogy a kolera-betegséget íránt az állatok nem fogékonnyak, vagy pedig arra, hogy az infúziósi módját még nem találták el.

Egyik a kettő közül, hacsak harmadiknak azt a magyarázatot nem fogadjuk el, hogy midőn a kísérletek törtettek, az epidemia vége felé járt, s az infúziósi anyag ekkor már hatékonyaságából veszített.

Ezekből tehát kiviláglik, hogy a bizottság még távol van attól, hogy feladatát megoldotta volna, s vizsgálatuk eddig élni nem eredményezte a kolera-betegséget lefedésében; de a vizsgálódások annyiban kiváló fontosságúak, hogy sok tájékozást nyújtanak, sőt azzal, hogy a mikroorganizmusok létezését minden esetben konstátálták, az első követelménynek már meg is felelnek.

A bűvárlást tehát folytatni kellene oly helyeken is, hol a kolera nincs szünetfőben, Felső-Egyiptomban vagy Indiában; és miután F.-Egyiptomban bonozalásra való hullákat kapni lehetetlen, a tanulmányozást csak Indiában lehetne folytatni. Dr. Koch erre is ajánlkozik.

A német kormány megengedte, hogy a bizottság tanulmányozását Kelet-Indiában is folytathassa, s a bizottság nem sokára el is utazik.

A csángók sorsa.

Alig néhány hónapja mult, hogy az egész magyar nemzet örömteljes lelkesedéssel üdvözölte a határainkat átélő, s e honban új hazát kereső csángó testvéreinket; az egész magyar társadalom fölismeret és bevándorlási politikai ügy, mint nemzetgazdasági fontosságát, jelentőségét és lelkesült üdvözléssel úgy, mint fillérelvel egyaránt sietett az új honpolgárok elé, kiket már a messze távolban is édes testvéreikül tekintett.

Az hitte akkor a magyar társadalom, örömtől dagadó kebellet hitték nemes csángó testvéreink is, hogy a már nagyon régen a legvögeben lebegő csángókérdés, a magyarság elszakadt tagjainak a román és szláv áramlattól, szarnokszágtól való megmentése, szerencsésen megoldották, keresztültételt.

S íme, a Panscova kormánykérőll hallatszó hírek, a hírlapok által regisztrált események megdöbbenően bizonyítják, hogy a csángókérdés még megoldva nincs.

Az hallatszik, hogy az egykor oly fényes fogadtatások közt bevonult csángók, most egymásután vándorolnak vissza Bukovinába, hogy reményeikben megcsalódva, e hon — hol biztos hazát, boldog jövőt reméltek találni — tömegesen készülnék elhagyni, sőt már számos család el is hagyta.

Nem tudjuk, hogy azoknak van-e igazuk, kik a csángók sorsát legfökebb színen esetelvé, folyton megdöbbenő híreket terjesztenek azoknak nyomoráról, vagy pedig azoknak bigyjnák, kik e gyzás híreket megezőlva, csak futólagos könnyen orvosolható bajokat emlegetnek.

A kormányunk már megígért hivatalos előterjesztése, erről bizonyosat nem mond-

„Éljen a király”-ban mindig tanúságot fogunk szerezni, mint lehet alkotni, teremteni s mint kell a hazát s királyt szeretni.

Hofmann Emil.

A czimbalom.

Erről a bűbájós hangszerről akarok írni, mely nélkül a magyar zene olyan volna, mint virágoskor: róza nélkül, mint Lukullus vascorája a jelenkorban francia pezsgő nélkül: hiányoznék a zamata, az íze, a koronája, a java.

Hogy abban a darab fában, hogy azokban a rézhúrokban olyan szívhasító érzelem van! Hogy azok az ütőszerszámok, oly bűbájosan tudják azt abból kiesalni! És hogy az minden ízében magyar!

Petőfinek költséztében benne zokog a czimbalom szava, az alföldi csárdának a síró-rívó lelke.

A czimbalom őshazája Ázsia, s habár más nemzeteknél is találunk olyan hangszereket, melyek a czimbalomra emlékeztetnek, ez a hangszer azért mégis speciális magyar és tegyük hozzá igazi nemzeti hangszer. Hiszen a czimbalom — mint hiteles adatok bizonyítják — Mátyás király idején már el volt terjedve hazánkban.

És azt a sírva-vigadást, mely annyira jellemzi a magyar ember mulatását, a czimbalomból értjük meg.

A czimbalom-szó akkor is sir, mikor ujjong benne a jó kedv.

És ezt teszi olyannyira bűbájossá!

És valóban csodálatos, hogy ez a egyszerű hangszer, mely egy egész nemzet egyetlen mulatásából sem hiányozhatik, csak most kezd terjedni a külföldön s csak most vivja ki magának a polgár-jogot a főúri szalonokban.

Sokat, hogy ne mondjuk mindent köszönhet a czimbalom Schunda V. J. udvari hangszeresnek; a ki úgy látszik egész feladatát tüzte ki magának a hangszer tökéletesítését és terjesztését és e téren már szép érdemeket szerzett.

Az a lendület, melyet a czimbalom az utóbbi években vett, csaknem kizárólag az ő érdeme.

Jelenen a bécsi kiállítás óta van felköltsve a külföldi figyelmre a speciális magyar hangszer íránt.

Schunda ott több sajátgyártmányú czimbalmot állított ki — még akkor pedál nélkül! — és a kiállításon egyre hangzott a czimbalom varázshangja.

Képzeltető, hogy elbájolta a külföldieket ez a magyar pusztáról ide tévedt sűrűhang! A külföldi lapok egyre-másra türelmitálták egymást a czimbalom dicsőítésében.

Schundát e siker arra ösztönözte, hogy tökéletesítse a hangszert és többféle kísérlet után 1874-ben sikerült is ez neki a hangfogó (pedál) alkalmazása által, mely találmánya az egész zenevilág részéről nagy elismeréssel találkozott.

A czimbalom azóta a legmagasabb körök kedvence lett.

A csárdából egyszerre bevezették a fényes ragyogó palotába.

Schunda a pedál-czimbalmot először a nemzeti színház színpadán mutatta be és a legfényesebb sikert aratta. A sajtó teljes elismeréssel adózott találmányának, a közönség pedig a czimbalom tökéletesítőjét több ízben kitapsolta.

Ezóta csaknem kilencz év folyt le és Schunda ez idő alatt is folyvást a czimbalom tökéletesítésén fáradozott.

Férfadosztás koronázta is a siker. Mert ma már hazánkban csaknem minden főúri palotában és a külföldi főúri szalonjaiban is találni czimbalmot és a zene-iskolákban mint rendes tantárgyat tanítják, és a zeneszerzés is komoly figyelembe veszik.

Hiszen még sokan emlékezni fognak arra a nagy sikerre is, melyet csaknemrég aratott A Illaga Gézáknak a czimbalom számára írt szerenájja. Liszt Ferencz annyira kedveli a czimbalmot, hogy valahányszor külföldi vendégei vannak, ezeket mindig czimbalom-hangversenyvel lepi meg és arra hívja fel minden alkalommal a zenekapacitásokat,

hogy e hangszert alkalmazásba vegyék. Ő maga is írt egy zeneművet „A magyarok isten”-czimmal a czimbalom számára.

Magyarországba eddigelő 1000-nél több pedál czimbalom van; külföldön pedig összesen 64 és pedig Franciaországban, Angliában, Török-, Olasz- és Németországban, Belgiumban, sőt még Amerikában is.

A czimbalom alkalmazása a zenekarban nem piud desiderium többé. A népszimfoniél elmaradhatatlan, Blaha Lujza sokasom énekel czimbalom-kíséret nélkül. A kedves diva annyira szereti e speciális magyar hangszert, hogy maga is játszik czimbalom.

Azonban külföldi zeneszerzők is számolnak a czimbalom hatásával és készséggel alkalmazták azt a zenekarban.

Ausztriában a czimbalom nagyon el van terjedve. Különösen Bécsben a magyar főúri termekben. Primrose a bécsi angol követ-ségnek katonai attachéja jó és szenvedélyes czimbalmos. Franciaországban is nagyon kedvelik e hangszert, mely ott is nagy tért hódított már magának. Oroszországban aranyakkal halmozták el azokat a cigányainkat, kik czimbalmot visznek magukkal. Németországban már évek előtt a zenekarokba is felvették a czimbalmot. Olaszországban és Spanyolországban is becslül nemzeti hangszereinket; de legjobban rajongnak érte Angliában, hol Schultz-Curt asszony mutatta be először nyilvánosan és az angol lapokat egész extasisba hozta.

De nagyon elősegíti a czimbalom terjedését és közkedveltségét az Allaga Géza által írt czimbalom-iskola, melynek segítségével rendszeresen és könnyen el lehet sajátítani a czimbalom játékát, meg tanító segédkezése nélkül is.

Most már különben az ország minden nagyobb városában vannak czimbalom-tanítók és mióta az iskola meg van szerkesztve, a cigányok is kótából tanulják:

Szízen szól a czimbalom
Tied vagyok anygom!

H. J.

hatunk, de szeretjük hinni, hogy csakugyan az utóbbi eset fog fennforogni.

De azért nem lehet többé a csángókérdés gyökere megoldása elől kitérni; akár nagy a baj, akár csak kicsiny és futólagos, nekünk azoknak, kiket önmagunk hitünk be, biztos existenciát kell biztosítaniuk, törekedniük kell arra, hogy a csángóknak e hazában — nem henye — de munkájok után bizonytalanságtól megóvott életük legyen.

S erre nemcsak a csángó testvéreink iránti humanus tekintetek köteleznek bennünket, hanem a magyar nemzet politikai és közgazdasági érdekei is.

Mert ott a délen, hol a magyar állam-esszme nem épen nagy tiszteletben tartatik a különböző nemzetiségek részéről, a hol a magyar népek rendkívül sok ellensége van, ott az a néhány ezer magyar is hatalmas védelmezője és terjesztője lehet a magyar állam-esszmeinek, s erős gátja a nemzet- és állam-ellenes eszmeik terjeszkedésének.

Másrészt nálunk — hol a munkáskezek hiánya miatt már oly régen és oly sokat panaszkodnak — az a néhány ezer csángó munkás keze egy régen érzett nagy szükségetet részben pótol.

Azért mi azt hisszük, hogy az államkormányának és a magyar társadalomnak együttes kötelessége a csángókérdést minél gyorsabban és minél helyesebben megoldani, mert nem feleljük azt — a mit egy országgyűlési képviselő igen helyesen mondá — hogy ez a nemzeti becsület kérdése.

Allamjavak eladása.

A pénzügyminiszter az 1884-ik évi állami költésigvetés előterjesztése alkalmával a dománial-jóságok eladásából származó jövedelmekről is jelentést tett, a mely szerint a jövő év kiadásainak részleges fedezésére, mintegy hat millió forint becsértékű államjóság fog a kormány által áruba bocsátatni.

Amióta a magyar képviselőház az 1851-ik évben kimondta az elvet, hogy a mezőgazdasági államjavak elidegenítendők, s ezen elv keresztülvételére — minden évben megteendő részletes jelentés közzétételével — a kormány teljes meghatalmazást adott, azóta folyton hangzanak bizonyos oldalról a részint meggyőződéstől, részint a pártzenvedélytől és ellenzékí viselkedéstől sugalt panaszok, hogy az államjavak elidegenítése nem helyes, nem szokott eljárás, és nemzetgazdasági szempontból sem indokolható, hogy a nemzet javai elkötés-vétel-tesseken, annál is inkább, mert a mai válságos időkben, miután a rendezetlen államháztartás miatt folytonos pénzügyi zavarokban élünk, nagyon nagy szükségünk van egy mindig készen álló tartalék-alapra, mely a futólagos és átmeneti pénzügyi zavarokban a szükséges kölcsönkötést megkönnyíti, s így az állampolgárokat a minduntalan előforduló kellemetlen megterheléstől megmentik.

Mi ezzel szemben a törvényhozás által 1881-ik évben elfoglalt álláspontjára helyezkedve, határozottan helyesnek tartjuk a dománial-jóságok elidegenítését.

Mert általánosan ismert tény az, hogy az állam nehézkes adminisztrációjával egyáltalában nem képes úgy gazdálkodni, hogy az államjavakra fordított fáradság- és költséggel az elért tiszta jövedelem helyes arányban állna; sőt ellenkezőleg a hivatalnokszerkezettel folytatott nehézkes gazdálkodás a tiszta jövedelemnek tetemes részét elnyeli, noha az, ennélkül sem éri el a magán-gazdálkodás útján nyerni szokott jövedelem nagyságát.

Azután a mai társadalom mozgalmas közgazdasági és ipari élete — mely már minden a maga körébe von, s az államhatárlomnak reális dolgokban mitsem akar engedni — továbbá a fennálló adórendszer — mely ma már az állampolgárok szolgáltatásain alapzik — egyáltalában nem térnek össze a dománial birtokkal, mely egy előbbi műveletlen kor hagyományaként csak a szabad mozgást, a birtok szabad mobilizációját akadályozza.

De különösen nálunk Magyarországon, hol az államháztartás rendezése olyan égető kérdés, az államjavak elidegenítése épen nem ellenzethető.

Mert tény az, hogy a magyar államjavak értéke jóval nagyobb a belőlük származó tiszta jövedelemnek megfelelő tőkénél, a miből világosan következik — bizonyítani sem kell — hogy a mezőgazdasági javak sokkal kevesebbet jövedelmeznek, sokkal kisebb kamatot adnak, mint egy értéküknek megfelelő tőke. Másrészt meg az is tény, hogy államadósságaink kamatai sokkal, és pedig nagyon sokkal terheesebbek, mint a mennyit az államjóságokban fekvő tőkékérték jövedelmez. Épen e két körülmény volt az ok, mely a törvényhozást az államjavak elidegenítésére vonatkozó határozatra készítette, állítván azt, hogy a befolyó eladási ár által képezett tőkék sokkal nagyobb kamatot fognak hajtani, mint eddig az ingatlankok, továbbá állítván azt, hogy ez által új és nem épen e-kély adóalapot teremt-

ven, az állam pénzügyi érdekei ezen irányban is előmozdítottanak.

Mindezekből következik, hogy az állam valódi pénzügyi érdekeinek nem az államjavak megtartása, hanem azoknak elidegenítése felel meg, különösen nálunk, hol az eladásból befolyó jövedelem az államháztartás rendezéséhez feltétlenül szükséges.

Csak oda kell a pénzügyi kormányának törekedni, hogy e jövedelem mindig produktív eszközre, például adósság-törlesztésre, vagy beruházásokra fordíttassék, és ne feleseltessek el könnyelműen. r. v.

UJDONSÁGOK.

— **A helybeli kegyesrendi róm. kath. főgymnasiumban** Tóth Antal, a jó emlékezetű Pollák Ede eltávóása után ide áthelyezett érdemes, derék ú igazgató, és Pintér Kálmán jeles fiatal tanár buzgólkodása folytán az önképző „szavaló kör” folyó hó 19-én megalakult. Elnök lett: Pintér Kálmán a magyar nyelv és irodalom tanára s a VIII-ik osztály főnöke; főjegyző: Bogossz Endre VIII-ik osztály., aljegyző: Gáll Endre VII-ik osztály tanúlok; bírálok: Keckeméti Emil, Fehér Endre, Szántó Soma VIII-ik osztály., és Horvácz Ferencz s Kerekes János VII-ik osztály tanúlok. — Midőn a nevezett tanintézetben megindult édesertes szellemi mozgalom ez irányban nyilvánulása fölött örömmelket kifejezünk, a tanuló ifjúság előmenetele iránti énk érdeklődésünköl fogva el nem mulaszthatjuk ehhez egyszersmind serkentésül azon öszinte jókívánatunkat csatolni: hogy a nemes fatálság a megkezdett úton fáradsztaul haladjon. Csak kitartás! s a buzgó törekvést bizonyára, a jól végzett munka után érezni szokott édes öndudát, és elismerésért méltó siker fogja követni!

— **Ugy hírlék,** hogy Kovács Pál jogtanár úr a „Keckemét” szerkesztésétől új-évkor visszalép. Ha ez a hír valószínű, tisztelt lapársunk olvasóközönségé binná meg legjobban, mert a „Keckemét” jelenlegi viruló korát épen Kovács Pálnak köszönheti, ki nagy gyakorlati képzettséggel és kiváló tehetséggel oldotta meg feladatát, hogy meddő provinciális viszonyaink között is mindig érdekesen állítsa össze a lapot.

— **A jótékony izr. Öngyelt Hacke** Lajos úr lemondása folytán, titkárnak egyhanglág Vári Ede urat választotta, Hacke úrnak pedig számos éven át teljesített buzgó fáradozásaiért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

— **Az iparos ifjúsági önképzőkörben** lapunk szerkesztője előre hirdett felolvasását

az ipartörvény revisiójáról e hó 28-ikán, vagyis a jövő vasárnap fogja tartani a „Nádor” nagyereményben.

— **Új tiszték.** A Mollinári 38-ik gyalogezredtől a honvédséghez áttett egyvező önkéntesek közül a f. hó 16-ik és következő napjain Budapesten tartott tiszti vizsgálat alkalmával Baktay Albert, Kovács Béla és dr. Szigethy Lehel urak szép sikerrel tették le a honvédtiszti vizsgát. Gratulálunk a szép előhaladásához.

— **A „Proféta”-hoz** címzett s rövid idő alatt a legjobb hírnévnek s látogatottságnak örvendő vendégloben, előnyös feltételek alatt ebédre és vasorára vendégek elfogadtának.

— **Névváltoztatás.** Wilfinger Gusztáv budapesti illetőség. helybeli lakosnak „Vesei”-re kért átváltoztatását a belügyminiszter engedélyezte.

— **Öngyilkosság.** Gyulai János 4. tized 363. sz. a. nős 68 éves szőlőműves folyó hó 14-én virradóra ismeretlen okból magát felakasztotta s többé életre hozni nem sikerült.

— **A vallás-és közoktatásügyi miniszter** a helybeli polgári leányiskolával kapcsolatos előkészítő elemi iskolánál alkalmazott Szilády Mari és Szimonides Hermin rendes tanító-nöket ezen állásukban végleg megerősítette.

— **Nyilvános köszönet.** Ungar Béla III. elemi oszt. tanuló megtakarított filléreit öszszesen 3 frtot a helyi szegény tanulókat segélyző egyletnek ajándékozta. Fogadjon a nemeslelkű gyermek a szegények nevében öszinte köszönetünket. Virányi Ignácz, titkár.

— **Szerencsétlenség.** Keckés István 2-ik tized 254. szám alatti lakos hazulról fázóvában, gyermekeit magukra hagyta, miközben 3 éves Juliánna leánya gyufához jutott s a konyhában levő tőrmeletet meggyújtotta, melyről ruhája lángot fogván, a kis lány öszszelég s kinos égési sebeiben elhalt.

— **Öngyilkosság.** Szank Rozália majsai illetőségű 22 éves munkásnő — abbéli elkerekedésében, hogy kedvese, kivel együtt élt, magától elúzte — f. hó 15-én magát való oldattal megmérgezte.

— **Rendőri hírek.** Kéri Pál 3-ik tized, 16. sz. a. lakos gazdálkodó a rendőrkapitány-ságnál azt a panaszt jelenté be, miszerint Balla József nevű cselédjét f. évi szeptember 30-án a félegyházi vásárban megbizta, hogy egy lovat adja el 30 frtot, ó maga pedig vasúton Félégyházáról hazajött Balla József a lovat el is adta Virág László helybeli lakosnak 28 frtért s az árából 16 frtot felvevén, azzal megszökött, magával vivén panasz-lónak egy 5 frt értékű köpönyegjét és egy

kantárféjet. Tettes a rendőrség által kézrekerítettét, most a törvényszék bürtönében veszi a manipuláció érdemlet jutalmát. — Deák Sándor 10-ik tized 77. sz. a. lakos hazából, annak távollétében folyó hó 12-én reggeli 8—9 óra között az ablakvasak befeztésével tolva hatolt be s onnan többféle ruhaneműeket s pénzt lopott el. A rendőrségöl az eset feljelentéven, sikertült a tettes Pállér J. nevű napaszám személyében fel-fedezeni s a kir. törvényszék fenytő orzáljának átadni. — Faragó Erzsébet Juhász György né — lakik Liptay Pál úr monostori tanyáján — panasolja, hogy Nagypál Mária Faragó Mihályné ugyanottani lakosnő folyó hó 9-én este szándékosan kezdett civédözés közben öt földreperzte s jobb keze mutatód-újját leharapta. Ezen feljelentés folytán a Fúria elfogtatván, a kir. törvényszék fenytő osztályának adottat át.

ÜZLET.

Sertésvásári jelentés
az első magyar sertésüzlet és kölcsönöz-
legető részvénytársulatnak.

Budapest-Köbönya, október 19.
Az üzlet a nehéz minőségekben, melyeknek nagy kivétel volt, meglehetősen élénk volt, minek folytán az árak is kissé javultak.

Heti átlagárak: magyar vál. árú 260—300 kg. nehéz 51—52 kr., 180—260 kg. nehéz 52—54 kr.; öreg 300 kg. tül 49—50 kr.; vidéki sertés 52—54 kr. Transilában: szerbiai 51—53 1/2 kr., romániai 51—54 kr. tiszta kilogrammonként.

Helyi állomány: október 12. maradt 109,189 db. Felhajtás: alvidékről kövér . . . 2431 db. . . sovány . . . 290 „ Szerbiából . . . 3590 „ Romániából . . . 492 „ m. államvasúttal kövér 2610 „ . . . sovány 1220 „ vidéki . . . 10,560 „ . . . 119,752 db.

Elhajlás: Felvidékre . . . 68 db. Bécsbe (m. h. 199 db.) 2287 „ Csehországba . . . 636 „ Bodenbachon át . . . 3044 „ Ruttkán át . . . 3218 „ Delnemetszorgába . . . 299 „ Budapesti fogyasztás . . . 2108 „ Külfelki . . . 100 „ Magyarállam vaspályán 283 „ 12,043 „ Marad állomány: 107,739 db.

Piaczi árjegyzék.
Tiszta búza métermázsanként . . . 9.20 krtól 9.40 krig. Készler . . . 7.20 „ 7.50 „ Rozs . . . 6.80 „ 7. — „ Arpa . . . 7.20 „ 7.40 „ Zab . . . 6.80 „ 7. — „ Tengeri . . . 6.80 „ 7. — „ Köles . . . 6.30 „ 6.50 „ Krumpli . . . 1.80 „ 2.20 „ Széna . . . 2. — „ 2.20 „ Szalma . . . 1.10 „ 1.20 „

Felölös szerkesztő: FEKETE JÓZSEF.

HIRDETÉSEK.

Kiadó lakás.
A Szechenyi-téren levő Hajós-féle ház folyó évi november 1-től kezdve bérbe adandó.
Értekezhetni Dr. Szeless József takarékpénztári igazgatóval. 158 (1—1)
Ház-eladás.
A nagy-kövési-útszán levő 22. szám alattú ház szobákból kezdve félételek mellett eladó, mely áll 5 szoba, 2 konyha, 1 élőkamrából, továbbá 1 kamra, istálló, 2 kocsiszín és 1 pincéből — 2 udvarral. Értekezhetni a tulajdonossal. 160 (1—1)

Kiadó lakás.
Belső sétátér mellett két szobás lakás mellekkelhelyiségekkel kiadó; ugyanott egy kétfelű nyíló új vas-ajtó van eladó. Értekezhetni Dékány Mihály tulajdonossal. 159 (0—1)

Hirdetmény.
A régi halpiazcon I. tized 247. szám alatti házban egy 4 szobából álló szép útezi lakás hozzá szükséges mellekkelhelyiségekkel bérbeadtatik — a legkedvezőbb feltételek mellett.
Tudakozódhatni alolalt háztulajdonosninnél.
Özv. Hankovszky Pálné. 146 (6—4)

Hirdetmény.
Az útezi 234 db. lampa világlátsi bérlet ideje a folyó évi december hó utolsó napján lejárandván, újabb bérbeadásra a jövő 1884. évre a 12,520/1883. számú tanácskegyesséssel megrendeltetett, s az árjeltes megtartására folyó évi október hó 31-ik napjának d. e. 9 órája a gazdasági hivatalba kitettézet, mely határidőre vállalkozni akarók 300 ft bnatpénzzel — annak megemlítése mellett hivatnak fel, hogy az árjeltesí feltételek ugyanott a hivatalos órákban addig is megtekinthetők, és hogy a kirúztott határidőig kelő bnatpénzzel ellátott zártajlatok is elfogadtának.
Keckemét, 1883. október 16.
161 (2—1) **A gazdasági osztály.**

Eddig nincs fölülmulva.
MAAGER W.-féle es. kir. kiz. minőségű szab. valódi tiszttított **CSUKAMÁJ-OLAJ**
MAAGER VILHELMTÖL BÉCSBEN,
az első orvosi tekintélyek által megvizsgált és könnyen emészthetőségénél fogva gyermekeknek a mell- és tüdőbajok, görvély, hályog, daganat, bőrküttegek, mirigybetegségek, gyengégek, stb. ellen különösen ajánlt és rendelt legtisztább és legjobb *) legtermészetesebb s elismeré hatisú szer. — 1 frtos palackokban gyári rakásban: BÉCS, HEUMARKT Nr. 3. **) úgy mint az osztrák birodalom legtöbb gyógyszerüzaraiban és jóhírnévű anyágrú kereskedéseiben valódi minőségben kapható:
Keckeméten: Molnár János, Katona Zsigmond és Machleid A. gyógyszerészeknél; Czeplóden: Persay Sándor gyógyszerésznél; Szolnokon: Horvácsy István és Keckésy Tivadar gyógyszerészeknél és Lengyel A. kereskedőnél.
*) Újabbi időben több ezg lármoszegetű palackokat áll meg tisztátlan csukamájolajjal és a közönségnek mint „MAAGER” valódi tisztított csukamáj-olajat igyekszik eladni. Az effle részölésök kikérülése végett kérekük csupán azon palackokat „MAAGER” valódi tisztított csukamáj-olajjal tüstöttenek tekinteni, a melyeknél az üvegen a címkén, zárúpák és használati utóiratán a „MAAGER” név áll.
**) Ugyanitt létezik a Schaffhausen „nemzetközi kötelek-anyaggyár, és Dr. Mikolach Károly gyógyszerészi és gyógyszerüknak való horai, fíratár Lembergen. 162 (6—1)

WIESE és TÁRSA,
es. kir. szab. pénzszekrény-gyárosok.
Bécs, BUDAPEST, Prága.
Fiók-üzlet: Budapest, Sugárút 2. szám (Fonciér-palota),
ajánlanak elősmert kitűnő készítményű tűzmentes és betörés ellen biztos **pénzszekrényeket,**
kézi szekrényeket, másoló sajtók és műzarakat nagy választékban, s mérsékelt árakon.
Képes fejtegetik kivi natra bérmentes és ingyen küldetik.
*) Mindennemű károsodás kikérülése végett kérjük a t. közönséget, szivesked-jék több mint 20 év óta fennálló gyárunkat hasonnerű (Wiese Tivadar és társa) de újabbí ézzéggel öszse nem tévesztetni. 103 (20—15)